

ENDOMETRIOSE

DEFINITION

Endometrium er den latinske betegnelse for slimhinden inde i livmoderen. Når væv, som ligner endometrium, også findes uden for livmoderhulen, taler man om endometriose. Man kan for eksempel have endometriose på æggestokkene, urinblæren, bughinden og tarmen. Det kan medføre betændelsesreaktioner, sammenvoksninger og arvæv. Sygdommen kan variere en del i sværhedsgrad.

HVORFOR

Man ved det ikke med sikkerhed. Teorien er, at der under menstruationen føres livmoderslimhinde baglæns ud igennem æggelederne til bughulen. Herved føres små flager af livmoderslimhinden videre til bughulen og andre organer, hvor det kan sætte sig fast. Der er en cirka fire gange højere risiko, hvis din mor eller søster har sygdommen.

SYMPTOMERNE

- ❖ Kraftige smerter ved menstruationen.
- ❖ Nogle har kroniske smerter i underlivet.
- ❖ Dårlig søvn og træthed på grund af smerterne.
- ❖ Smerter ved samleje, hvis endometriosen sidder ved endetarmen, skeden og livmoderhalsen.
- ❖ Cyster på æggestokken, også kaldet chokoladecyster.
- ❖ Smerter ved vandladning og afføring.
- ❖ Ufrivillig barnløshed.

Det er almindelig kendt, at endometriose og svære menstruationssmerter hører sammen. Det er mindre kendt, at langt de fleste kvinder med endometriose faktisk overhovedet ikke har smerter. Hos disse kvinder opdages endometriosen ved en tilfældighed fx i forbindelse med en operation for en anden sygdom eller under udredningen for barnløshed.

DIAGNOSEN

Diagnosen kan i realiteten kun stilles med sikkerhed ved mikroskopi af en vævsprøve udtaget i forbindelse med en operation i bughulen. Lægen kan dog få en begrundet mistanke om endometriose og behandle på baggrund heraf, på baggrund af at spørge til dine symptomer. Ved en gynækologisk undersøgelse kan man nogle gange mærke endometriose, især hvis det sidder mellem skeden og endetarmen eller på æggestokkene som cyster, men der kan også være normale forhold ved undersøgelsen. Ved en ultralydsskanning kan man se større cyster.

I mange tilfælde er Cancer Antigen 125 (CA125 måles i blodet) forhøjet hos kvinder med endometriose. I praksis anvendes denne markør for endometriose især til at følge udviklingen i sygdommen efter behandling.

BEHANDLING

Endometriose behandles ofte både medicinsk og kirurgisk. I Danmark er der landsdelsfunktioner med ekspertteams i endometriose, og hvis der er tale om svære endometrioseforandringer foretages operationerne på Rigshospitalet eller på Skejby Hospital i Århus.

MEDICINSK

P-piller. Mest effektivt er det at give p-piller uden pause. Det betyder, at du tager p-piller uden pause, indtil du begynder at bløde. Så holder du 3 dages pause og starter igen med P-pillerne på 4. dagen. Behandlingen er effektiv så længe den står på, men desværre vender problemerne ofte tilbage efter ophør med P-piller.

- ❖ Mirena, også kaldet hormonspiral. Spiralen nedsætter blødningsmængden og smerterne ved menstruation og er det mest brugte hos kvinder med smerter.

→ Fortsættes

- ❖ Smertestillende medicin kan være nødvendigt. For eksempel en kombination af gigt-piller (NSAID) og Panodil. Denne behandling dulmer alene symptomerne og fjerner altså ikke endometriosen.
- ❖ Visanne® (dienogest) Gestagen præparat godkendt til endometriose behandling
- ❖ GnRH analog (injektion Zoladex® hver 3. mdr.)

ENDOMETRIOSE OG GRAVIDITET

Endometriose kan nedsætte frugtbarheden. Dette skyldes oftest sammenvoksninger og arvæv omkring æggelederne. Behandling med reagensglasmetoden vil i så fald ofte være nødvendig.

Heldigvis kan mange patienter med smerteproblemer hjælpes. Desværre findes der tilfælde med en kronisk smertetilstand. Det er en god idé at kontakte Endometriose-foreningen for støtte og råd om selvhjælp.

LÆS MERE PÅ HJEMMESIDERNE:

Endometrioseforeningen: www.endo.dk

Sundhed.dk: <https://www.sundhed.dk/borger/patienthaandbogen/kvindesygdomme/sygdomme/ovrigt-sygdomme/endometriose/>

HVEM KAN JEG RINGE TIL VED SPØRGSMÅL?

Du er velkommen til at ringe til Kvindeklivnikken alle Hverdage fra kl. 8.00 - 15.00 på 36 46 71 40.

Revideret april 2020. Revideres løbende og senest 1. april 2022, før ved betydende ændringer.